

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 450 fil.

□ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
1/2 an 12 cor. 1/4 an
6 coroane.

Unitatea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unității”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

† Petru Mihályi de Apșa.

La câteva zile după moartea distinsului savant român Dr. Ioan Mihályi de Apșa, îi urmează în mormânt și fratele său mai mare: Petru.

Refugiat de invazia rusească din Maramurăș, ajunge bolnav în Castelul Mitropolitului din Blaj, unde i-s'a curmat firul vieții în dimineața zilei de 13 Noemvrie.

Repauzatul, frate al Excelenței Sale Mitropolit Victor, a fost unul dintre bărbații conducători ai Maramurășului. Fost deputat dietal în mai multe rânduri, el nu întrelasă a se preocupă și de mișcările culturale din Maramurăș. El a organizat despărțământul Asociațiunii din Maramurăș, al cărui prezident a fost. A sprijinit convictul român din Maramurăș timp de mai multe decenii și a fost un „adevărat părinte al țăranilor” — cum îl numiau — sprijinindu-i nu numai cu graiul, ci și cu fapta, cu o marinimie despre care s'a povestit până acum și se va povesti și de aci înainte în țara Maramurășului.

Moartea este cu atât mai simțită, cu cât ea înseamnă dispariția unui fruntaș de valoare, având și de altcum foarte puțini oameni de talia lui în fosta țară alui Dragoș.

Transmitem Î. P. S. Părinte Mitropolit și întregii familii cele mai sincere condolențe! Odihnească în pace!

*

Familia defunctului a lansat următorul necrolog:

Subscriși în numele nostru și al numărărilor rudeniți cu inimă înfrântă de durere aducem la cunoștință moartea iubitului nostru frate, tată, moș, socru, cumnat și unchiu.

Petru Mihályi de Apșa,

proprietar, președintele Asociațiunii pentru cultura poporului român din Maramurăș,

întâmplată în anul al 77-lea al vieții, după ce a fost prevăzut cu ss. taine ale muribun-

zilor. A adormit în Domnul în Blaj, anul 1914 luna Noemvrie 13 st. n. la orele 3 1/2 a. m. Inmormântarea se va face Duminică în 15/2 Noemvrie 1914 la 2 ore p. m.

Rugați-vă pentru odihna sufletului celui mutat dela noi. Dumnezeu să-l așeze în latuirea celor drepti!

Blaj, 13 Noemvrie 1914.

Dr. Victor Mihályi de Apșa, mitropolit ca frate. Dr. Florentin Mihályi, Sofia Mihályi, Gavriil Mihályi, Dr. Petru Mihályi, fii și fiică. Carolina Dr. Mihályi n. Hieronymi, Irina Dr. Mihályi n. Kovássy ca nurori. Floarea Mihályi, Maria Mihályi, ca nepoate. Văduva Iustina Dr. Mihályi n. Pap ca cumnată. Iuliana Mihályi, Victor Mihályi, jun. Iustina Mihályi, Irina Mihályi, Cornelia Mihályi, Longhin Mihályi, Silvestru Mihályi, Valeria Mihályi, Maria Mihályi, Lucia Mihályi, Adriana Mihályi, ca nepoți și nepoate

M. Sa pentru împrumutul de războiu. Se comunică din Viena, că M. Sa a semnat din averea Sa și a familiei domnitoare suma de cinci milioane cor. pentru împrumutul de stat.

Episcopul Dr. Demetriu Radu despre scrisoarea contelui Tisza. Cetim în ziarul „Nagyvárád” următoarele declarații ale P. Sf. Sale Dr. Demetriu Radu, referitoare la acțiunea de împăcare a contelui Tisza:

— Acțiunea contelui Tisza și din partea mea o consider de mare importanță, mai ales în împrejurările actuale, și ce mă privește pe mine totdeauna am avut convingerea aceea, că două popoare, cari sunt avizate unul la celalalt, trebuie să trăiască în pace și armonie.

Scrisoarea dlui ministru prezident m'a atins foarte plăcut și dacă resunetul acesta va fi general, atunci voi putea și eu, în modesta mea sferă de activitate, să obțin rezultate și ma voi năzui să fac tot posibilul pentru asigurarea succesului acestei acțiuni.

Este o enormă deosebire între pacea tucheiată între doi indivizi ori două popoare. Când e vorba de singuratici, se pot lua în considerare interesele private sau alte considerante, dar la împăcirea alor două popoare, singura bază solidă e: *dreptatea*.

Afară de aceasta e absolut de lipsă, ca opinia publică, în astfel de cazuri, să fie pătrunsă de dispoziții bune și dacă ar lipsi aceste, ar trebui create.

În munca aceasta mare, presa are o importanță de rangul prim. Așteptăm prin urmare, ca atât la români, cât și la maghiari, opinia publică să fie sinceră.

Dar, coardele acelea de indoiială, atinse de „Budapesti Hirlep” în numărul său din 8 Nov. în cari acțiunea ministrului prezident se cvalifică de încercări interesante, absolut nu sunt potrivite pentru crearea armoniei necesare, tocmai în acest timp, când pe câmpul de războiu românii se luptă alături cu maghiarii pentru apărarea patriei comune.

Pe tot dreptul mă pot provoca la datele istoriei venitoare, arătând, că la asediul Przemyslului alături cu ostirea maghiară se luptau patru regimente de honvezi, cari s'au recrutat în întregime sau în mare parte din feciori români și acești eroi s'au aruncat în foc ascultând comanda ungurească.

Ce privește rezultatul acțiunii contelui Tisza, în opinia publică românească, acela va atârna dela dispozițiile legali prevăzute în scrisoarea primministrului și dela modul executării acestora.

Războiul și gerurile iernei.

Drul Richard Hennig scrie despre înriurirea ce ar putea avea vremea geroasă a iernei ce se apropie asupra războiului, ce se desfășoară atât în Polonia rusească și Galiția cât și în Franța, unde Germanii stau în fața armatelor franceze, engleze și belgiene.

Germanii au avut grijă din vreme să facă manevre la timp de iarnă și de sloată, așa ca, luând măsurile cuvenite, să nu aibă împiedecări din pricina ploilor, zăpezii și gerului.

Totuș este de netăgăduit, că deseori ploi grele sau geruri pot fi piedici de nevins, chiar și pentru armata cea mai bine pregătită.

Mai ales e vorba de războiul cu Rușii, căci în Franța și clima e mai stâmpărată și drumurile bune, pe când în Polonia rusească și în alte părți ale Rusiei și iernile sunt grele și drumurile proaste de tot și rari.

Amintirea suferințelor armatelor lui Napoleon I-ii la 1812 în Rusia e vie în mintea tuturor celor cari cunosc istoria.

Drul Richard Hennig încredințează, că astăzi ceva asemănător nu se poate întâmpla armatelor aliate germano-austro-ungare.

Mai întâiu aliații nu vor urmări pe Ruși până la Moscova, ci dacă vor fi biruitori, se vor mulțami să cucerească Polonia rusească și alte părți de lângă graniță, iar la nevoie vor înainta până la Petrograd. Drumurile de fier îngăduie astăzi a transporta repede oștile și a le îngriji cu de ale hranei, cum și cu cărbuni sau lemne. Apoi geruri ca în 1812, la sfârșitul lui Noemvrie și începutul lui Decemvrie, sunt rari și în Rusia. La 8 Decemvrie 1812 termometru arăta la Vilna 28 de grade sub zero, adică sub temperatura înghețului. Pe urmă asemenea geruri, chiar când se întâmplă, țin numai câteva luni. În 1812 armatele lui Napoleon erau flămânzite și spărcuite, când a dat peste ele și acel ger îngrozitor, de aceea s'au prăpădit. Napoleon tot aceeaș soartă ar fi avut și dacă nu venia acel ger de 14 zile să-i dea lovitură ucizătoare. Napoleon era înfrânt, când după bătălia nenorocită dela 12/24 Oct. 1812, la Malo-Iaroslaveț, fusese nevoit să ia drumul întoarcerii tot prin Smolensc pe unde venise și deci pe unde nu avea putință de a găsi hrană și adăpost. Foametea, nu gerul, a nimicit armata lui Napoleon I-iu; gerul i-a dat cea din urmă lovitură.

Se mai cunosc două pilde din istoria lumii, asemănătoare cu înfrângerea lui Napoleon I-iu. Furtunile, cari au înecat flota în 1585, August, cea uriașă a Spaniei, trimisă împotriva Angliei de Filip al II-lea „L'invincibile armada“ (flota de neinvins) a lui Filip al II-lea a fost în adevăr ceva tot așa de uriaș pentru acea vreme ca și armata lui Napoleon I-iu în 1812.

Furtunile acestea au zdrobit puterea Spaniei, în țările căreia Soarele nu apunea niciodată, și a pus începutul înălțării puterii Engleze pe mare.

Altă înrăurire covârșitoare a vremii,

care a mântuit pe Anglia din primejdie de moarte, a fost schimbarea vântului la 13 August 1805. Napoleon I-iu pregătise totul și era în ajun de a trimite o armată covârșitoare în Anglia. Flota franceză din golful Coruna primise poruncă să plece la Boulogne, să ia armata s'ă treacă în Anglia. Napoleon I-iu își dădea seamă, că trebuie lucrat fără zăbavă, căci Nelson și flota engleză nu se aflau în Marea Mănecei și deci trecerea se putea face fără nici o greutate.

Iată ce a scris amiralului Villeneuve:

„De sosirea Domniei tale la Boulogne atârnă ursita lumii“.

Amiralul, nepriceput și nehotărît, plecă în adevăr la 11 August din Coruna, dar, văzând ca în ziua de 13 August, de trei ori s'ă schimbat vântul dela miazănoapte la miazăzi, în loc să înainteze spre Boulogne, a plecat spre Cadix! Invărtirea aceasta a vântului a avut ca urmare înfrângerea flotei franceze la Trafalgar (9/21 Octomvrie) și a hotărît lupta între Anglia și Napoleon, în tolosul Angliei, care a ajuns stăpâna lumii.

Deseori, însă, gerul ajută armate să câștige biruinți. Așa, gerul a ajutat pe împăratul Enric Păsărarul să ia cetatea Brensbor (în Brandenburg), când gerul în 927/28 a înghețat apa din șanțurile cetății. În 16—19 Ianuarie 1679. Prințul elector al Brandenburgului, folosindu-se de gerul care înghețase golful Kurrische Haff, a trecut peste el și a izgonit pe Svezi din Livonia.

Dar desghețări grabnice au și împiedecat aceste încercări, cu mari daune pentru cei ce le-au pus la cale.

De altfel, la vreme de iarnă, războaiele stăteau pe loc. Numai este așa în veacul al XIX-lea. Până la sfârșitul veacului al XVIII- nu se mai cunoaște vre-o bătălie mare dela mijlocul lui Decemvrie până la sfârșitul lui Martie. Dară sub Napoleon I-iu

se schimbă lucrurile. Napoleon a făcut bătălia dela Rivoli la 14 și 15 . . . 1797, dar în Italia de sus, unde era destul de cald. Însă bătălia dela Eylau în Prusia răsăriteană (7 și 8 Februarie 1807) e cea dintâiu bătălie în miezul iernei, întâmplată în istoria Europei. S'ă urmat în timpul unui viscol, care a împiedecat atacul lui Davoust.

Lupta dela Berezina (28 Noemvrie 1812) între armata lui Napoleon și Ruși, a avut loc la 8 grade sub înghețul apei.

Războiul pentru neatârnare al Germanilor (1813—1914) s'ă petrecut iarna, pe vreme foarte geroasă.

Trecerea lui Dibici cu Rușii peste Balcani, în 1829, s'ă făcut în Februarie. În 1831 s'au bătut Rușii cu Polonii răsculați, deasemenea iarna. În 1855, 17 Februarie, a avut loc lupta dela Eupatoria (Crimeea) între Turci și Ruși. În 1877 luptele dela Șipca s'au întâmplat iarna.

Războiul franco-german din 1870/71 n'ă ținut seamă de iarnă. Și iarna aceea a fost, din întâmplare, cea mai aspră după cea dela 1829/30 și nici deatunci n'ă fost mai aspră. Războiul n'ă suferit, însă, nici o întrerupere.

Iată lupte urmate pe ger: la Orléans (4 Decemvrie) la temperatura sub zero; la Hallue (23 Decemvrie), la Bapaume (3 Ianuarie) și la Lisaine, deasemenea. Cea din urmă a început la 15 Ianuarie pe 14 grade sub zero.

Prin urmare, dacă războiul se va prelungi peste iarnă, gerul nu va aduce încheierea luptelor, scrie autorul.

Războiul Turciei și islamul.

Împărăția Turciei se extinde pe trei continente: Europa, Asia și Africa. Partea cea mai mare a imperiului turcesc e în Asia

FOIȚA.

Gânduri răslete!

(Continuare).

Iar când răcirea învâlișului de vapori ce încunjurau pământul se scoborî sub 80° R. vaporii aceștia se streformară în apă și oceanele de azi năvăliră pe pământ în ruperi uriașe de nori. Progresând răcirea și mai mult scoarța pământului se sbârnci cu încetul, cum se sbârncește un măr bătrân. Crepături și abisuri de dimensiuni uriașe se ivesc la suprafața lui. Căderi de ape, cascade enorme alunecă, se prăvălă viפורos cu glas de tunet în măruntaiele pământului încinse în mare de foc. Iar acolo puterile adâncului, gigantii și titanii, puternicii fii ai zeei Gea (Terra) se încheaștă, se apucă de luptă crâncenă pe vieață pe moarte: adevărată *gigantomachie*... Pare c'ă sosit sfârșitul lumii...! Apa și focul se amestecă. Iar din încăierarea, din furia lor oarbă nasc explozii înfiorătoare de aburi aprinși, sub a căror presiune, sub a căror putere elementară, pământul ici se umflă, ca o beșică de săpun, colo se strâmbă și se prăbușește; sau lasă să țîșnească și izvorască din ranele inimii lui magmă, sângele roșu al masselor de lavă fierbinte. În chipul

acesta s'au format deci munții columnele ceriului, văile, muldele, mările, insulele și continentele...

Dar văd iară, că ești nervos și vrei să mă părăsești. Odihnește-te! Respiră în tihnă, căci am ajuns la sfârșitul unui capitol, cum văzuși, splendid din cale afară...

Iată dară după cea mai acreditată doctrină — istoria minunată a pământului, astru și el. Iată istoria tuturor corpurilor cerești, cari s'au format sau sunt numai în proces de formațiune. Iată prin ce sfortări uriașe, prin ce dureri cumplite de naștere au trebuit să treacă toate, pentru ca noi să ne putem bucura și desfăta în tihnă de această lume splendidă siderală. „Tantae molis erat orbem condere universum“! Incepi deja să cunoști cine e *Dumnezeu*?

*

Dar să nu ne oprim la jumătatea drumului. Să facem un pas mai departe și să dăm dacă se poate la o parte, vâul tainic ce tot mai acopere sferele cerești.

Cugetatute-ai, dragul meu, vreodată la *distanțele* uriașe, cari sunt între pământul nostru și celelalte corpuri cerești? Dacă nu, voiu cerea să te luminez. Ascultă! Deapăn mai departe firul gândirilor!!

Pământul e la depărtare de 20,000,000 miluri dela soare. Un glonț de tun sburând cu iuțală de 700 metri pe secundă, și menținându-și celeritatea pe întreg parcursul său ar ajunge la astrul luminos ce tronează

în ceruri, cam în 7 ani. Lumina, ce fuge mâncând pământul și străbate pretutindenea cu iuțea vântului și a gândului, face în fiecare secundă pași uriași de câte 42,000 de miluri (periferia pământului e numai de 5,400). În butul acestei celerități uimitoare îi trebuie totuș mai mult de 8 minute să ajungă la pământ și să-i încunune fruntea cu aureolă de raze. Cugetă-te dară ce cale infinită va străbate lumina *într'un an întreg*, când e în stare să alerge, cum am văzut, 20,000,000 miluri, într'un răsuflet, în timp ceva mai mult de 8 minute! Poți cuprinde cu mintea cifra de 1,260,000,000,000 (un bilion, 260 mii de milioane) miluri geografice? Anevoie!! Ei bine! Aproximativ atâta face calea unui an de zbor a acestui Mercur, zeu înaripat, care ne aduce pe aripi de foc poruncile zeilor. Minunează-te dară foarte, auzind, că steaua fixă, mai aproape de noi, „steaua α“ din constelația centaurului, e cale de 4 ani de lumină de noi; că „steaua β“ din constelația lebedei, e cale de 7 ani; „Sirius“ cale de 17 ani; Wega „30“, „steaua 85“ din Pegasus peste 60 ani de lumină. Nu se incurcă oare în fața acestor distanțe imaginația, nu zic a omului muritor, ci chiar a ingerilor? Și totuș telescoape desăvârșite au descoperit stele, ce sunt la depărtare de peste 9000 de ani de lumină, iar altele, în brăul frumos ce încinge ceriul, calea laptelui, la depărtare de 20,000 ani de lumină; și în sfârșit instrumentele celea mai exacte

posesiunea europeană e mărginită de Bulgaria, posesiunile din Africa în mare parte numai cu numele aparțin Turciei, dar Turcia asiatică are o întindere foarte mare. Dela Marea-Egeică până la hotarele Persiei și sânul Persic, delo marea neagră până la Caucaz și delo Caucaz până la marea mediterană se extinde vastul imperiu turcesc. Dar în timpurile mai vechi, împărăția Profetului avea mărime neasemănat mai mare. După învățătura lui Mohamed, fiecare musulman avea datorința să propage și cu arma, învățătura și credința aduse de el și într'adevăr, nu trecură o sută de ani delo moartea lui și o mare parte din lumea de atunci recunoscă domnia lui. Astăzi gloria veche a Turcilor nu o mai aflăm, teritorii mari de ale lor au ajuns sub stăpânire nouă, dar kaliful, sultanul Turciei a rămas și pe mai departe șeful suprem al religiei lui Mohamed. Din punctul acesta de vedere așadar sultanul nu e numai stăpânul alor 20 milioane supuși lui și politicește, ci e capul alor 180 milioane de mohamedani.

Peste zece milioane muzulmani trăiesc în Caucaz, sub stăpânire rusească și mai bine de 60 milioane trăiesc în colonii sub stăpânire engleză. Mâna sultanului se întinde departe peste marginile imperiului său, din aceasta se vede importanța cea mare a războiului turcesc. Imperiul turcesc din Asia e mărginit de trei state: la nord de Rusia, la ost de Persia, la sud de Egipt. O telegramă din Trapezunt comunică că la granița ruso-turcă s'au început luptele între trupele turcești și rusești. Dacă știrea aceasta va fi confirmată atunci în scurt va fi vorbă de soarta Armeniei. Armenia e situată între Asia mică și Persia, delo coastele sudice ale Caucazului până la Taurus, un

și mai perfecte, pe cari le-a putut confecționa o tehnică ajunsă la apogeu, nori de stele, și nebuloase chiar dincolo de calea lui Traian, departe, departe în nemărginirea spațiului, cale — ne stă mîntea în loc ca de 90,000,000, (nouăzeci milioane) ani de lumină. Și aci am amuțit cu toții! Ce mai este, sau ce va mai fi dincolo, numai bunul Dumnezeu știe... N'am ajuns de altcum, în înțelesul cel mai strict al cuvântului, la marginea extremă a universului?¹⁾

(Va urma).

Dr. Alex. Nicolescu.

Cugetări.

Sunt lacrimi așa de grele și de fierbinți, încât ochii nu le pot plânge; ele zac în inimă, arzându-o.

*

E mai sățioasă pânea ta decât pânea străină, și cea mai sățioasă e pânea ta când o împarți cu alții.

¹⁾ Datele acestea le-am împrumutat din Dr. I. Klug, după părerea mea cel mai bun apologet modern creștin al germanilor. care știe contopi armonic frumuseța și eleganța stilului, soliditatea învățăturii ireproșabile, cu claritatea clasică a expunerii. Am împrumutat, cum zic, numai datele. Feliul de-a scrie, stilul e al meu: le style c'est l'homme.

platou întins încunjurat din toate părțile de munți înalți. Ținutul Armeniei din veacurile vechimii în depărtate a fost teatrul unor crâncene lupte. Pe aici a trecut și comandantul Xenophon cu renumita sa armată de 10 mii. El ne povestește de păduri seculare, nestrăbătute de picior omenesc. Astăzi Armenia e o țară săracă în păduri. Lucullus a fost cel dintâiu comandant roman, care își are și el partea sa în istoria acestei țări. Lupte crâncene s'au dat apoi între Parți și Romani pentru posesiunea Armeniei. Deja în veacurile prime creștinismul a avut mulți aderenți în acest ținut, dar ivindu-se învățătura lui Mohamed, Armenia nu peste mult a devenit leagănul acestei credințe. Țara aceasta a ajuns sub stăpânirea turcească în veacul al XVI-lea; la anul 1128 rușii au ocupat unele părți nordice din această țară, numite Khanat iar la 1877—78 ținutul Kars deasemenea s'a adaus la corpul marelui împărății rusești. Astăzi așadar putem vorbi de soarta Armeniei rusești și turcești.

Războiul european.

Luptele din Sârbia.

Budapesta, 12 Noemvrie. (Oficial).

Ieri am continuat a urmări pe dușman pe toată linia și în timpul acesta în continuu am avut să ne luptăm cu ariergardele inimice, cari s'au încuibat în pozițiile strategice, pregătite de mai înainte.

În general am ajuns până la înălțimile situate delo Osecina spre ost, la linia formată de Novoselo de lângă Nakucani și Sava. Inimicul e în retragere completă spre Koreljevo și Valjevo, unde după relațiile piloților noștri multe mii vehicule de transport împiedecă circulația. Afară de prăzile amintite ieri, am capturat 14 trăsuri de muniții, mai multe magazine de alimente și provizionare, șatri de câmp și alte obiecte de războiu. Am făcut o mulțime de sârbi prinsoneri, numărul lor e încă necunoscut.

(Biroul de presă al min. prez.)

Luptele din Galiția.

Budapesta, 12 Nov. (Oficial).

Pe câmpul de operațiuni din nord, afară de lupta victorioasă delo Kosminek, contra unei brigade rusești, alte lupte n'au decurs în ziua de ieri. Trupele inimice, de recunoaștere cari voiau să ne descopere mișcările noastre, le-am respins. La executarea operațiunilor prezente, puterea de luptă și excelența dovedită totdeauna, acum s'a manifestat din nou.

General *Höfer*,

substit. șef. de stat major.

(Biroul de presă al min. prezid.)

Fortificarea Przemyslului.

Correspondentul din Galiția al ziarului „Berliner Tageblatt“, comunică cu datul de 7 l. c.:

Am sosit din Przemysl la cartierul general cu doi corespondenți italieni, danezi și americani. Când am părăsit noi Przemyslul, chiar atunci s'a început acolo o nouă fază a luptei, care și-a făcut introducerea cu acțiunea mai puternică a artileriei rusești și prin înaintare în contra localității *Medyka*. La acțiunea aceasta comandamentul austro-ungar a răspuns prin astfel de operațiuni militare, cari țintesc la o concentrare mai deasă a oștirilor noastre, cu Przemyslul, ca și cu un centru.

În săptămânile ultime au repasat toate stricăciunile suferite la forturile externe ale fortăreții. Brăul extern de forturi, l-au întărit puternic și prin poziții de baterii acoperite. De aici au plecat o mulțime de trenuri în Ungaria, Viena, Galiția de vest și Moravia, transportând răniți și civili. De altă parte au sosit la Przemysl o mulțime de trenuri cu făină, cărnuri și alte alimente. Au adus și trei vagoane de bere.

Dispoziția oștirii austro-ungare în butul retragerii provizorie, e hotărâtă și plină de încredere. Atacul neisbutit al rușilor în contra Przemyslului, să vede, că a proșus unele schimbări în cercurile mai înalte. Prinsonerii ruși povestesc, că Dimitrie Kadko a fost rechemat și decorațiunile ce i-s'au dat în timpul din urmă, au avut de scop să ascundă în fața străinătății eșecul suferit la asediul cetății.

Învingeri germane.

Berlin, 12 Noemvrie. (Oficial). Cartierul general german comunică:

Trupele noastre au respins ieri pe celalalt mal al canalului Yser pe dușmanul, care a pătruns peste Nieuport până la partea externă a orașului Lombartzyde. Malul ostic al canalului Yser l-am curățit de inamic. Spre sud delo Dixmuiden, peste canalul Yser, atacul nostru a înaintat. Spre ost delo Ypern trupele noastre au progresat. Peste tot am făcut mai bine de 700 francezi prinsoneri și am capturat 4 tunuri și 4 mitraliere.

Atacul îndreptat împotriva noastră spre vest delo pădurea Argonnes și chiar în pădure, l-am respins.

Pe câmpul de luptă din ost, cavaleria noastră, a respins din nou spre ost delo Kalisch atacul cavaleriei rusești mult mai numărăoasă.

(Biroul de presă al min. prez.)

Scufundarea vasului german Emden.

Berlin, 11 Noemvrie. Comunicat oficial german.

Admiralitatea engleză comunică oficial, că crucișătorul Emden a fost atacat de un cuirasat din Australia, numit Sidney, în dimineața zilei de 9 Noemvrie în Oceanul Indic, la insulele Kokos, în timpul când o secție a vasului Emden a debarcat ca să nimească stațiunea telegrafică fără fir și de cablu. După o luptă grea, împreună cu mari pierderi, artileria dușmană mult mai numărătoasă a incendiat vasul Emden — în urma căreia personalul a condus vasul la țarm. Admiralitatea engleză comunică mai departe, că cuirasatul german Königsberg a fost blocat în râul Rufidzsi (în Africa ostică germană) de crucișătorul englez Chathan, prin scufundarea unui vapor de transport de cărbuni. O parte din matrozii vasului, afirmative s'au așezat la țarmuri într'o tabără fortificată. Se vede că bombardarea vasului Chatham a fost fără rezultat.

Crucișătorul Emden s'a construit în fabrica de vapoare din Danzig la anul 1908. Vasul abia a avut o greutate de 3650 tone, mașinile aveau 15,000 puteri de cai. Vasul putea parcurge 24.1 miluri marine pe oră. Artileria vasului se compunea din 12 tunuri de 10.5 cm. cu repetiție. Era obdus cu o panceră subțire. Personalul se compunea din 361 oameni.

Diverse.

Pontificele pentru prinsoneri Din Roma se comunică, că papa Benedict XV a adresat o scrisoare mitropolitului din Antivari Dr. Dobrecic, în care roagă pe acesta să aibă o deosebită grijă de prinsonerii de războiu. Amintește pontificele în aceasta scrisoare, că dela început a lucrat din toate puterile, ca să aline întrucât numai se poate suferințele și grozăviile împreunate cu acest războiu fără păreche. Atrage atențiunea mitropolitului și asupra scrisorii adresată cardinalului Hartmann și-i leagă de suflet ca să grăbească cu dragoste și bunăvoință în ajutorul prinsonerilor de războiu, mângâind și alinând mai ales suferințele celor bolnavi și răniți. Pontificele dă expresiune încrederii sale, că guvernul regesc tractează cu blândețe și bunăvoință față de prinsoneri, astfel, că unindu-se acțiunea umanitară a episcopului cu a guvernului, îngrijirea aceasta se va manifesta în măsură mai intensivă.

Aici amintim cu toată rezerva informațiunea ziarului „Köln. Zeitung“, care amintește, că papa în enciclica ce o va da nu peste mult, va lansa ideea unei conferențe de pace.

S'a întors la biserica catolică. Din Roma se comunică, admiralul englez George D'Aray-Irvine a părăsit confesiunea protestantă intrând în sinul bisericii catolice. Mărturisirea credinții a depus-o în capela colegiului britanic, în prezența rectorului. Taina sf. Confirmațiunii i-s'a administrat de cardinalul Mery dei Val.

Hymen. Simpaticul domn Augustin Dumitrean din Șard, abs. de teologie și Drăgălaşa Dsoară Mărioara Sêrbu, nepoata Cl. Domn. Dr. Ioan Sâmpălean prof. de teol., și-au serbat cununia religioasă în biserica greco-cat. din Tritul de jos în 8 Nov. a. c. La actul cununiei a asistat un numeros și distinct public. Preot cununător a fost Păr. Augustin Folea din Boziaș. Trimitem tinerii părechi călduroasele și sincerele noastre felicitări!

Înaintări în armata comună. Monitorul oficial publică o serie lungă de înaintări în armata comună austro-ungară, în care găsim și pe următorii ofițeri români:

La arma artileriei:

La gradul de colonel: Iosif Stepanescu, reg. de art. 21.

La gradul de locotenent: Mihail Pologariu, reg. de obuz 10, Teodor Bacea, reg. de art. 13, Luca Paica, reg. de art. 10 și Victor Aresin, reg. de art. 33.

La gradul de sublocotenent i. r.: Salvator Jurca, div. de art. 7, Gheorghe Boloban, reg. de art. 15, Coriolan Ștefan, reg. de art. 36, Teodor Gribovski, reg. de art. 37, Nicolae Lupu, reg. de art. de cetate 4, Iosif Dragula reg. de cetate 6.

La arma cavaleriei:

La gradul de căpitan: Eugen de Iacovici reg. de husar 12, Anastasiu Safrano reg. de husari Nr. 1.

La gradul de sublocotenent i. r.: Alexandru de Mocsonyi reg. de dragoni 6.

La trupa sanitară:

La gradul de locotenent: Iosif Drimba secția sanitară Nr. 21.

Medici militari:

La gradul de medic-maior Dr. Emil Pop reg. de art. 34.

La gradul de medic-locotenent Dr. Emil Sita.

La gradul de medic-locotenent i. r.: Dr. Virgil Cenariu reg. de inf. 31, Dr. Marian Mareș reg. de art. 42.

La gradul de medic-asistent i. r.: Dr. Ștefan Albu reg. de inf. 64, Dr. Florian Matheiu reg. de art. 15, Dr. Leontin Muntean și Dr. Vespasian Pauliuc la spitalul garnizoanei 1, Dr. Mihail Lupaș la spit. garn. 8, Dr. Basiiu Pasca la sp. garn. 11, Dr. Victor Simu la sp. garn. 12, Dr. Demetriu Tirnea la sp. garn. 13, Dr. Corneliu Potoran la sp. garn. 16, Dr. Iuliu Roman la sp. garn. 20, Dr. Ladislau Pinteș la sp. garn. Nr. 21, Dr. Mihai Mocanu și Dr. Petru Vlad la spit. garn. 22, Dr. Victor Groza la spit. garn. 24.

La contabilitate:

La gradul de căpitan: Emanuil Florea reg. 64.

La gradul de locotenent: Nicolae Peca reg. de inf. 57.

Preotul și ostașul în ora morții. Foile franceze descriu o scenă pătrunzătoare, ce s'a petrecut la o gară din Paris. O mulțime mare de ostași răniți zăceau pe peronul gării, așteptând să fie transportați în vreun spital. Atențiunea tuturor se îndrepta asupra

unui ostaș, care suferia chinuri grozave. Când o îngrijitoare se apropie de el voind să-i ajute, soldatul o rugă să-i trimită un confesar. Călugărița n'a aflat în apropiere preot și când s'a reîntors s'a întors către ea un alt rănit, spunându-i, că el e preot și vrea să mărturisească pe camaradul său. Era însă cam departe de soțul său și astfel trebuia transportat la acesta. Văzând călugărița rana gravă a preotului n'a cutezat să-i dea ajutor, știind, că mișcarea i-ar putea provoca moartea. În urmă după ce preotul i-a arătat, că e vorba de mântuirea unui suflet, călugărița a ajutat preotului a se apropia de ostașul a cărui clipețe îi erau numărute. L-a mărturisit și deslegat și când a voit să facă cruce asupra ostașului nu și-a mai putut ridica mâna. Venind în ajutor călugărița a putut face cruce și în momentul următor ostașul și preotul căzând fără simțiri pe așternutul de paie, peste câteva minute, amândoi murit.

† **Dr. Avram Sădean** — sursă militară de pe câmpul de războiu vine, știrea, că Dr. Avram Sădean, profesor la preparandia din Arad a căzut pe câmpul de luptă din Galiția, murind moarte de erou, lovit de trei gloanțe de mitralieră. Știrea morții Drului A. Sădean a adus mare durere și jale institutului de preparandie din Arad, a cărui podoba el a fost. Doar știrea morții a lovit ca trăsnetul inima soției sale, fca preotului Cimponeriu din Vinga, cu care de abia a trăit 2 săptămâni. *Odihnească în pace!*

MAI NOU.

Luptele din Sârbia.

Budapesta, 13 Nov. (Oficial). De pe câmpul de luptă din sud se comunică la 3 ore 30 min.

Inamicul a continuat retragerea dela Koceljevo și Valjevo spre est.

Pe malul râului Sava am luat cu asalt localitatea Usce și am ajuns până la Bjelin și Banjani. Linia fortificată inamică Gonicla Draginjei e deja în posesiunea noastră și coloanele cari înaintază din partea sud-vestică sunt vrednice de admirat și în locurile cele mai grele. —

(Biroul de presă al min. prez.)

Luptele din Galiția.

Budapesta, 13 Noemvrie. (Oficial)

Pe frontul de luptă din nord, eri nu s'a întâmplat eveniment mai însemnat. Inamicul a intrat în Tarnow, Iaslow și Krosno.

Numărul prinsonerilor internați în monarhie se urcă la 92700 ostași de rând și 867 ofițeri.

Höfer.

(Biroul de presă al ministr. prezid.)

Proprietar, editor: Emil Tatar.

Redactor responsabil: Augustin Grulția.